

Nr 121.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till lag angående ändrad lydelse av 30 och 31 §§ i lagen den 1 juli 1898 (nr 66) om de svenska lapparnas rätt till renbete i Sverige; given Stockholms slott den 18 februari 1927.

Under åberopande av bilagda i statsrådet och lagrådet hållna protokoll vill Kungl. Maj:t härmed, jämlikt § 87 regeringsformen, föreslå riksdagen att antaga härvid fogade förslag till lag angående ändrad lydelse av 30 och 31 §§ i lagen den 1 juli 1898 (nr 66) om de svenska lapparnas rätt till renbete i Sverige.

Under Hans Maj:ts
Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro:

GUSTAF ADOLF.

Jakob Pettersson.

Förslag

till

Lag

angående ändrad lydelse av 30 och 31 §§ i lagen den 1 juli 1898 (nr 66)
om de svenska lapparnas rätt till renbete i Sverige.

Härigenom förordnas, att 30 och 31 §§ i lagen den 1 juli 1898 om de svenska lapparnas rätt till renbete i Sverige skola erhålla följande ändrade lydelse:

30 §.

Lapparna äro berättigade att till jakt och fiske betjäna sig av land och vatten icke allenast å sådana områden, där de enligt vad i 1 § 1 mom. sägs äga vistas varje tid av året, utan även å annan utmark inom Norrbottens och Västerbottens läns lappmarker under den tid de äga att å sådan utmark uppehålla sig med sina renar; vare dock underkastade de bestämmelser, som gälla i avseende å förbud att utan Konungens tillstånd döda eller fånga vissa djurarter samt i övrigt beträffande tid och sätt för nyttjande av jakt och fiske.

31 §.

Ej må å de områden, som blivit till lapparnas uteslutande begagnande anvisade, bete, slätter, jakt eller fiske av lapparna till annan upplåtas. Sker sådan upplåtelse, vare den ogill.

Varder bete eller slätter å dylikt område av lapparna ej använt, och finnes upplåtelse därav tills vidare kunna ske utan intrång eller skada för lapparna, äge Konungens befallningshavande att mot lega upplåta betet eller slätter, intill dess behov därav för lapparna åter uppstår. Kan å dylikt område upplåtelse av rätt till jakt eller fiske ske utan skada för lapparna, äge ock Konungens befallningshavande att tills vidare tillåta annan att emot avgift å området jämte lapparna utöva jakt eller fiske. På sådana områden, som upplåtits till utvidgning av de vid avvitrningen avsatta renbetesfjäll i Jämtlands län, må jämväl inägor, som icke äro för lapparna behöfliga, utarrenderas. Vid utarrendering av bete, slätter eller inägor skall fästas det villkor, att arrendatorn själv må freda såväl växande som bärgad gröda från intrång av renar.

Upplåtelse, som ovan förmäles, må dock ej äga rum, utan att de lappar, vilka äga rätt att å området uppehålla sig med sina renar, blivit i ärendet hörda samt, då fråga är om upplåtelse av bete, slätter eller inägor, därtill lämnat sitt samtycke. Medel, som inflyta genom sådan upplåtelse, skola

enligt de bestämmelser, som givas av Konungen, användas till förmån för lapparna.

Vid upplåtelse av rätt till jakt och fiske så ock vid jakt- och fiskerättens utövande skall iakttagas vad i avseende å förbud att utan Konungens tillstånd döda eller fånga vissa djurarter samt i övrigt beträffande tid och sätt för nyttjande av jakt och fiske gäller.

Utdrag av protokollet över socialärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å Stockholms slott den 16 april 1926.

Närvarande:

Statsministern SANDLER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden NOTHIN, SVENSSON, HANSSON, LINDERS, SCHLYTER, LARSSON, WIGFORSS, MÖLLER, LEVINSON.

Chefen för socialdepartementet, statsrådet Möller, anför efter gemensam beredning med cheferna för justitie- och jordbruksdepartementen:

På justitiedepartementets föredragning denna dag har Kungl. Maj:t beslutat, att lagrådets utlåtande skall inhämtas över ett inom departementet upprättat förslag till lag angående ändring i vissa delar av lagen den 8 november 1912 (nr 289) om rätt till jakt. Nämnda lagförslag, som bygger på ett av sakkunniga, tillkallade inom jordbruksdepartementet, framlagt betänkande i ämnet, upptager bland annat bestämmelser angående jakträtten å vissa kronomarker i Norrland samt inskränkning i rätten till jakt efter björn och lo till förhindrande av dessa djurarters alltför starka nedgång.

I anslutning till lagförslaget och vissa därmed sammanhängande, av de sakkunniga ifrågasatta bestämmelser synas vissa jämkningar i 30 och 31 §§ i lagen den 1 juli 1898 (nr 66) om de svenska lapparnas rätt till renbete i Sverige vara påkallade.

I nämnda lagrum omhandlas bland annat de lapparna särskilt tillförsäkrade förmåner med avseende å jakt. Sagda förmåner ansluta sig till de områden, där lapparna må bedriva sin renskötsel. Dessa områden äro på sådant sätt uppdelade, att lapparna må å vissa marker föra sina renar på bete året om, men å andra må de uppehålla sig endast vissa tider av året. Till de förra höra de till lapparnas uteslutande begagnande anvisade områden, varmed avses, förutom renbetesfjällen i Jämtlands län, alla kronans ovan odlingsgränsen i Västerbottens och Norrbottens län belägna områden, som ej äro disponerade åt enskilda.

Enligt 30 § i renbeteslagen, sådant sagda lagrum lyder enligt lagen den 19 juni 1917 (nr 337), äro lapparna berättigade att jaga dels å de områden, där de äga vistas varje tid av året, samt dels å annan utmark inom Västerbottens och Norrbottens läns lappmarker under den tid de äga att å sådan utmark uppehålla sig med sina renar. Dock äro de i avseende å tid och sätt för nyttjande av jakten underkastade de bestämmelser, som eljest därom gälla. Å nämnda till lapparnas uteslutande begagnande anvisade områden tillkommer

enligt 31 § sagda lag lapparna dessutom den förmånen att, i den mån skada ej därigenom tillfogas dem, upplåtelse av jakt må äga rum för deras räkning. Sådan upplåtelse verkställles genom länsstyrelsen. Upplåtelsen skall ske mot avgift, och medel som sålunda inflyta skola användas till förmån för lapparna.

Innebörden av stadgandena i sistnämnda paragraf hava, så vitt angår trakterna ovan odlingsgränsen i Västerbotten och Norrbottens län, vid tillämpningen framstått såsom otydliga i jämförelse med de i 7 § lagen den 8 november 1912 (nr 289) om rätt till jakt intagna bestämmelserna rörande den varje svensk man tillkommande rätt till jakt i vissa fall å oavvittrad mark samt de i kungörelsen den 8 november 1912 (nr 290) angående grunderna för tillgodogörande av kronans jakträtt intagna föreskrifterna rörande upplåtelse av jakträtt å kronomark.

De sakkunniga hava härutinnan framhållit, att bland befolkningen i Västerbottens och Norrbottens läns vidsträckta fjälltrakter den ordningen varit vanlig, att envar idkat jakt å kronans marker därstädes. Med utbredd insikt om gällande författningar hade emellertid sagda befolknings behov av jakt utöver den, som kunde utövas å egna marker, alltmer börjat tillgodoses genom upplåtelser enligt renbeteslagen. Jakten vore emellertid av stor betydelse för den jordbruksidkande fjällbefolkningens ekonomi och avsevärda svårigheter skulle säkerligen uppstå för denna befolkning, om strängare åtgärder komme att vidtagas för upprätthållande av gällande stadganden.

I anslutning härtill hava de sakkunniga föreslagit visst tillägg till 31 § renbeteslagen innebärande särskilda förmåner för nämnda befolkning till jakt å kronomarkerna ovan odlingsgränsen.

Dels genom de ändringar, som av de sakkunniga upptagits i 7 § jaktlagen och vunnit godkännande i ovan omförmälda till lagrådet remitterade förslag rörande ändringar i jaktlagen, dels ock genom föreslagna ändringar i kungörelsen angående grunderna för tillgodogörande av kronans jakträtt torde undanröjas den otydlighet rörande förevarande författningars tillämpningsområden, som förut förelegat.

I samband med frågan om den lapparna tillförsäkrade rätt till jakten å de till lapparnas uteslutande begagnande anvisade områden har emellertid av de sakkunniga uppmärksamheten riktats på behovet av bestämmelser i 31 § renbeteslagen analoga med dem, som i nyssnämnda kungörelse finnas intagna beträffande rätt till jakt för vissa personer med hänsyn till deras ställning eller tjänstgöring. Jämväl i sådant avseende hava de sakkunniga intagit föreskrifter i sistnämnda paragraf.

Frågan om lapparnas förmåner med avseende å jakt hava sedermera varit föremål för behandling av 1919 års lappkommitté, vilken i sitt år 1923 avgivna betänkande avgivit förslag i ämnet.

Då ifrågavarande spørsmål rörande fjällbefolkningens samt särskilda personers rätt till jakt å de för lapparnas uteslutande begagnande anvisade områden på det närmaste sammanhänga med lapparnas förmåner därstädes,

torde desamma böra upptagas i samband med den pågående revisionen av lapplagstiftningen.

I ett annat avseende synas emellertid bestämmelserna rörande jakt enligt 30 § och jaktupplåtelse enligt 31 § renbeteslagen böra här uppmärksammas. Såsom ovan omnämnts äro enligt 30 § lapparna i sin egen jaktutövning i avseende å tid och sätt för jakten underkastade de föreskrifter, som eljest gälla. Samma bestämmelse har av de sakkunniga föreslagits till införande i 31 § beträffande jaktupplåtelse, varom där är fråga. I anslutning till förslag rörande jakt efter björn å kronomark har av dem vidare erinrats, att vid upplåtelse enligt sistnämnda paragraf av jakt länsstyrelsen har tillfälle att i samband med upplåtelsen iakttaga, att nödiga bestämmelser givas till skydd för björnen.

Domänstyrelsen ifrågasätter, huruvida de sakkunnigas förslag innebär tillräcklig tydlighet, därvid styrelsen tillika erinrar, att ett förbud mot dödande eller fångande av björn å kronomark skulle vara av ringa betydelse, om icke lapparnas jakträtt å berörda marker begränsades så, att den icke avsåge sagda djur. Till undvikande av all tvekan i dessa avseenden ansåge styrelsen, att bestämmelse härom borde inflyta i renbeteslagen. Dessamma borde ock gälla dödande av lo samt av örn och berguv, vilka fåglars totala fredande på kronans marker föreslagits av de sakkunniga i mom. 4 av 3 § i den av dem föreslagna stadgan om jakt och om fridlysning av vissa djurslag.

Vidare har domänstyrelsen föreslagit bestämmelse dels i 30 § renbeteslagen, upptagande förbud för lapparna att jaga älg å kronomark nedom odlingsgränsen ävensom å enskildas marker åtminstone nedom samma gräns, dels ock att jaktupplåtelse av länsstyrelse jämlikt 31 § icke skulle få avse björn, lo, örn, berguv, älg, vildren eller svan.

Av de sakkunniga har i nämnda stadga föreslagits, att björn eller lo icke skulle utan Kungl. Maj:ts tillstånd få jagas å kronomark, med undantag av nationalpark, varom är särskilt stadgat. Tillika har av dem upptagits bestämmelse, att utan sådant tillstånd å berörda mark ej heller örn och berguv skulle få fångas eller dödas under någon tid av året. Redan nu gäller enligt kungörelsen angående grunderna för tillgodogörande av kronans jakträtt, att den jakt vissa befattningshavare må i och genom sin tjänst utöva å kronomark icke må utan Kungl. Maj:ts särskilda tillstånd avse björn, älg, hjort, rådjur, vildren eller svan.

Det i 30 § renbeteslagen redan förekommande och av de sakkunniga till införande i 31 § föreslagna stadgandet med erinran att de beträffande tid och sätt för nyttjande av jakt i allmänhet givna bestämmelserna skulle gälla jämväl jakt, varom i nämnda §§ vore fråga, torde väl avse även fall, då djur vore fridlyst året om och finge dödas endast efter särskilt tillstånd. Som emellertid tveksamhet rörande berörda stadgandes innebörd gjort sig gällande, synes lämpligen ett förtydligande av ordalagen böra ske i båda paragraferna. Att sträcka inskränkingen i länsstyrelses rätt till jaktupp-

låtelse längre än vad sålunda skulle komma att gälla torde näppeligen vara påkallat. Enär enligt 31 § för upplåtelse av fiske gälla samma regler som för upplåtelse av jakt, torde erinran, varom nu är fråga, böra omfatta även upplåtelse av fiske.

Beträffande vad sålunda föreslagits tillåter jag mig i övrigt hänvisa till vad i statsrådsprotokollet denna dag över justitiedepartementens ärenden anförts i samband med förslaget rörande vissa ändringar i jaktlagen, så vitt samma förslag angår frågorna om rätten till fallvilt, borttagande av den allmänna rätten till jakt å oavvittrad mark m. m. samt inskränkning i rätten till jakt efter björn och lo.

I anslutning till vad ovan anförts har inom socialdepartementet upprättats *Förslag till lag angående ändrad lydelse av 30 och 31 §§ i lagen den 1 juli 1898 (nr 66) om de svenska lapparnas rätt till renbete i Sverige.*

Föredraganden uppläser här efter nämnda lagförslag av den lydelse, bilaga till detta protokoll utvisar, samt hemställer, att lagrådets utlåtande över förslaget måtte för det i § 87 regeringsformen omförmälda ändamål inhämtas genom utdrag av protokollet.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan finner Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten gott lämna bifall.

Ur protokollet:
Ake Karlholm.

Förslag

till

Lag

angående ändrad lydelse av 30 och 31 §§ i lagen den 1 juli 1898 (nr 66)
om de svenska lapparnas rätt till renbete i Sverige.

Härigenom förordnas, att 30 och 31 §§ i lagen den 1 juli 1898 om de svenska lapparnas rätt till renbete i Sverige skola erhålla följande ändrade lydelse:

30 §.

Lapparna äro berättigade att till jakt och fiske betjäna sig av land och vatten icke allenast å sådana områden, där de enligt vad i 1 § 1 mom. sägs äga vistas varje tid av året, utan även å annan utmark inom Norrbottens och Västerbottens läns lappmarker under den tid de äga att å sådan utmark uppehålla sig med sina renar; vare dock i avseende å förbud att utan Kungl. Maj:ts tillstånd döda eller fånga vissa djurarter så ock i övrigt beträffande tid och sätt för nyttjande av jakt ävensom av fiske underkastade de bestämmelser, som därom gälla.

31 §.

Ej må å de områden, som blivit till lapparnas uteslutande begagnande anvisade, bete, slätter, jakt eller fiske av lapparna till annan upplåtas. Sker sådan upplåtelse, vare den ogill.

Varder bete eller slätter å dylikt område av lapparna ej använt, och finnes upplåtelse därav tills vidare kunna ske utan intrång eller skada för lapparna, äge Konungens befallningshavande att mot lega upplåta betet eller slättern, intill dess behov därav för lapparna åter uppstår. Kan å dylikt område upplåtelse av rätt till jakt eller fiske ske utan skada för lapparna, äge ock Konungens befallningshavande att tills vidare tillåta annan att emot avgift å området jämte lapparna utöva jakt eller fiske. På sådana områden, som upplåtits till utvidgning av de vid avvitrningen avsatta renbetesfjäll i Jämtlands län, må jämväl inägor, som icke äro för lapparna behövlige, utarrenderas. Vid utarrendering av bete, slätter eller inägor skall fästas det villkor, att arrendatorn själv må freda såväl växande som bärgad gröda från intrång av renar.

Upplåtelse, som ovan förmäles, må dock ej äga rum, utan att de lappar, vilka äga rätt att å området uppehålla sig med sina renar, blivit i ärendet hörda samt, då fråga är om upplåtelse av bete, slätter eller inägor, därtill lämnat sitt samtycke. Medel, som inflyta genom sådan upplåtelse, skola

enligt de bestämmelser, som givas av Konungen, användas till förmån för lapparna.

Vid upplåtelse av rätt till jakt och fiske, så ock vid jakt- och fiskerättens utövande skall iakttagas vad i avseende å förbud att utan Kungl. Maj:ts tillstånd döda eller fånga vissa djurarter samt i övrigt beträffande tid och sätt för nyttjande av jakt och fiske gäller.

Utdrag av protokollet, hållet i Kungl. Maj:ts lagråd den 11 juni 1926.

Närvarande:

justitierådet SVEDELIUS,
regeringsrådet PALMGREN,
justitierådet CHRISTIANSSON,
justitierådet HÖGSTEDT.

Enligt lagrådet tillhandakommet utdrag av protokollet över socialärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet den 16 april 1926, hade Kungl. Maj:t förordnat, att lagrådets utlåtande skulle för det i § 87 regeringsformen omförmälda ändamål inhämtas över uppriktat förslag till *lag angående ändrad lydelse av 30 och 31 §§ i lagen den 1 juli 1898 (nr 66) om de svenska lapparnas rätt till renbete i Sverige.*

Förslaget, som finnes bilagt detta protokoll, hade inför lagrådet föredragits av expeditionschefen Lennart Berglöf.

Lagrådet lämnade förslaget utan anmärkning.

Ur protokollet:

A. V. Stenkula.

Utdrag av protokollet över socialärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å Stockholms slott den 18 februari 1927.

Närvarande:

Statsministern EKMAN, ministern för utrikes ärendena LÖFGREN, statsråden THYRÉN, RIBBING, MEURLING, GÄRDE, PETERSSON, HELLSTRÖM, ROSÉN, HAMRIN, ALMKVIST, LYBERG.

Efter gemensam beredning med cheferna för justitie- och jordbruksdepartementen anmäler chefen för socialdepartementet, statsrådet Pettersson, lagrådets den 11 juni 1926 avgivna utlåtande över det den 16 april 1926 till lagrådet remitterade förslaget till *lag angående ändrad lydelse av 30 och 31 §§ i lagen den 1 juli 1898 (nr 66) om de svenska lapparnas rätt till renbete i Sverige.*

Föredraganden meddelar, att ifrågavarande lagförslag av lagrådet lämnats utan anmärkning.

Föredraganden hemställer därefter, att förslaget med vissa mindre, redaktionella ändringar måtte, jämlikt § 87 regeringsformen, genom proposition föreläggas riksdagen till antagande.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan förordnar Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten, att till riksdagen skall avlätas proposition av den lydelse, bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Conr. Falkenberg.